

ARCHEOLOGIE • BOUWHISTORIE

ARCHEOLOGIENOTA – PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

BORSBEEK – FORT III

A. DEVROE
SEPTEMBER 2017

COLOFON

Project

Archeologienota – Borsbeek, Fort III

Opdrachtgever

Gemeente Borsbeek
De Robianostraat 64
2150 Borsbeek

Opdrachtnemer

Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba
Lemmensstraat 34
2800 Mechelen
0472/59.31.41
annika.devroe@gmail.com
BE 0680.617.128

Annika Devroe, OE/ERK/Archeoloog/2015/00085

© 2017 Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba

Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijk toestemming van de opdrachtgever. Dit met uitzondering van de door de architect aangeleverde plannen. Deze blijven eigendom van deze laatste.

INHOUD

Inhoud	0
1. Gemotiveerd advies	1
1.1. Archeologisch potentieel.....	1
1.2. Impactbepaling (zie figuur 4-6 Verslag van resultaten)	1
1.3. Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek en bepaling van maatregelen	1

1. GEMOTIVEERD ADVIES

1.1. ARCHEOLOGISCH POTENTIEEL

Op basis van het bureauonderzoek kan men vaststellen dat het projectgebied in de 18de eeuw uit landbouwgronden en wegen bestond. Landschappelijk en bodemkundig gezien is het projectgebied gunstig gelegen, nabij een waterloop maar toch droog. In de omgeving gebeurden reeds verschillende archeologische onderzoeken en veldprospecties. Deze leverden vondsten op vanaf de Steentijd. Er is duidelijk een menselijke aanwezigheid tijdens de IJzertijd en op bepaalde locaties ook tijdens de middeleeuwen. Er werd ook Romeins materiaal aangetroffen maar hier werden nog geen duidelijke bewoningssporen van teruggevonden. Het projectgebied is op een gelijkaardige locatie gelegen dus sporen van oudere periodes kunnen verwacht worden.

In 1860 werd hier een fort opgericht in het kader van de Brialmontomwalling. Na de Tweede Wereldoorlog werden heel wat loodsen opgericht in het fort die in de loop van de laatste jaren bijna allemaal afgebroken werden. Op basis van de luchtfoto's en mondelinge overlevering kan vermoed worden dat het terrein reeds verstoord werd.

Gezien de vrij beperkte ingreep van het wandelpad werd dan ook besloten een landschappelijke profielput te graven om na te gaan in hoeverre en tot welke diepte het terrein verstoord was. Hieruit bleek dat het terrein geroerd is tot 50 cm diepte. Er werden geen aanwijzingen aangetroffen voor een intacte oorspronkelijke (paleo-)bodem. De kans op het aantreffen van sporen ouder dan de fortfase lijkt dan ook zeer klein, afhankelijk van de afgraving die gebeurde bij de bouw van het fort. Uit de fortfase zelf worden eveneens weinig sporen verwacht. Het gaat om het binnenplein waar geen baksteenmetselwerk verwacht wordt. Mogelijk kunnen enkele (afval)kuilen aangetroffen worden. Het archeologisch potentieel voor het projectgebied wordt na het uitvoeren van het landschappelijk bodemonderzoek dan ook als laag ingeschat.

1.2. IMPACTBEPALING (ZIE FIGUUR 4-6 VERSLAG VAN RESULTATEN)

Ter hoogte van het projectgebied zullen een boogvormig wandelpad en twee poelen worden aangelegd. De groenaanleg en tribune behoren niet tot deze bouwaanvraag. Het wandelpad (ca. 1025 m²) zal 2,5m breed zijn en bestaan uit een stabilisatielaag met onverharde deklaag (grind of waterdoorlatend). Men dient voor het pad rekening te houden met een verstoring van ca. 30-40 cm. Ter hoogte van de poel wordt een vlonderpad voorzien. Men zal hiervoor palen van 12 cm diameter inheien tot iets onder de poelen. De exacte diepte hiervan is nog niet gekend.

De poelen (ca. 695 m² en 923 m²) zullen op hun diepste punt ca. 1,5m zijn. Deze worden in een helling gegraven waardoor niet overal even diep gegraven zal worden.

1.3. VOLLEDIGHEID VAN HET UITGEVOERDE ONDERZOEK EN BEPALING VAN MAATREGELEN

Ter hoogte van het wandelpad zal men niet dieper gaan dan de gekende verstoring. Hier is dan ook geen bijkomend onderzoek nodig. Ter hoogte van de poelen (ca. 695 m² en 923 m²) gaat men wel dieper dan deze verstoring. Zoals reeds aangehaald is de kans op het aantreffen van oudere sporen zeer klein. Uit de fortfase kunnen mogelijk wel enkele sporen aangetroffen worden. Het archeologisch potentieel wordt echter als laag ingeschat. Gezien de vrij beperkte oppervlaktes van de poelen en het laag archeologisch potentieel zou verder onderzoek geen nuttige kenniswinst

opleveren. Bovendien zou men een versnipperd beeld verkrijgen. Er wordt dan ook geen bijkomend onderzoek geadviseerd.

Naar aanleiding van het bureauonderzoek zijn geen verdere maatregelen vereist. Er dient dan ook geen programma van maatregelen opgesteld te worden.